

radalmait.

— Csak zsidó helyen megszállani, — már a határon kaptam ezt a tanácsot.

Jobbmódu familiánál vagyok. Péntek este van. Párolgó vacsora az asztalon, az ünnep esti tiszta stearin gyertyák barátságosan lobognak. Tulzott udvarias előzékenységgel kínálnak mindennel. Leves, tyukhus, kalács, pompás régi bor. Sejttem, hogy az udvariasságuk mögött inkább üzleti élelmeség, mint vendégszeretet rejlik. Ovatos vagyok. A magammal hozott szardíniához egy csésze teát kérek. S egy kis pohár bort, kevés kenyeret.

Közben beszélgetünk. A ház feje, lengő, fehér szakállas öreg bácsi, intelligens, megnyerő modoru ember. Mikor lesz béke? — kérdi.

— Hm! De önöknek már jó, ugy-e?

Legyint a kezével. — Ez nem béke, nincs rend. Rend kell, hogy legyen!

Nézem az öreget. Fehér szakáll, felnőtt gyerekei, unokái patriarchális korról beszél. Ki tudja, mennyi pogromot, üldöztetést, hány rettegő félelmű éjszakát élt már meg szent Oroszországban? S kint a háza falán a zsidók felszabadulását, egyenjogúságát hirdető héber nyelvű felírás. S mégis

az öreg olyan szomorúan beszél, mintha a régi rendet sirná vissza...

A keskeny, fehér siffon-függöny föött, az ablakon beragyog a csillagos orosz éjszaka. Csillog a Vénusz és az ismeretlen földön mint ismerős int a többi csillagkép is. A foglyokra gondolok s arra, hogy szomorú idegenben gyötrő éjszakájuknak a csillagos kék ég volt az, ami közösen takarta be fájdalmunkat, az otthoniakét, a családét is! Elgondolkozva ülök, mintha a sóhajok, amelyeket a csillagok nézésével küldtek, küldtünk egymásnak, most mind engem fogtatnának.

Reggel kérem a számlát. Csak harminckettő korona. Végül megegyezünk husz koronában.

— Majd ha béke lesz, s akkor jövők csésze tehát kérek. S egy kis pohár bort, déglátás, de most nekik is minden nagyon drága — vigasztal és mentegetőzik az öreg.

Lassan ring a komp a Dnyeszteren, a faluszéli ház, ahol a Ritzeket is megszégyenítő árért pihentem, utoljára marad el mögöttem. Még mindig bosszankodom a zsarolás miatt. De minek megtörtént dolgokon töprengeni?

Fehér Olga.

A Szeged és Vidéke szerkesztőségének sztrájkja.

— A sztrájkoló újságírók válasza a lap tulajdonosának. —

Szombaton délelőtt 9 órakor, mint ismeretes, a Szeged és Vidéke szerkesztőségének tagjai, élükön a felelős szerkesztővel, abbahagyták a munkát, mert a lap tulajdonosa, dr. Balassa Ármin, nem volt hajlandó aláírni a kollektív szerződést. A megegyezés azóta sem jött létre, a sztrájk tovább tart és a lap tulajdonos-főszerkesztő a Szeged és Vidéke keddi számában hosszasan foglalkozik a történetekkel.

A helyzet megvilágítása és a tárgyalagos igazság érdekében az újságírók sem hallgathatnak tovább, hanem a közönség elé lépnek ezek után a következő válaszaikkal:

A Szeged és Vidéke tulajdonosa és főszerkesztője, Balassa Ármin dr., hosszú cikkben foglalkozik a sztrájkban álló hírlapírók ügyével. Az ügyvédi dialektika fogásával, de az igazság súlyos elferdítésével szövegel, azaz a tendenciát, hogy munkatársaival szemben tanusított egyedülálló eljárását helyesnek, jogosnak, emberségesnek tüntesse föl.

Ezzel szemben nekünk is el kell mondanunk végre, hogy — mint a vidéki hírlapírás kőkorszakában volt divatban, — nekünk egy vidéki tekintély szeszélyeit kellett szolgálnunk, aki magát rettentő nagyurnak képzei, akinek élvezete telik a személyi vételkedésekben és civódásokban, a tömjénezetében, a magasztaltatásban s akinél talán az újságíró boldogulhatna, aki minden önértzet megtagadásával ez apró élvezeteknek ügyes és kifogyhatatlan türelmü intendánsa volna. Más érdeket, mint a magáét, nem ismer. Még csak nem is tudja, mert nincs érzéke hozzá, hogy mi a méltányosság, az igazi igazság.

Balassa Ármin dr. egyet jelent a Szeged és Vidéke tulajdonosával. Ezt mindenki tudja róla Szegeden. De ő csak akkor azonosítja magát a Dugonics-nyomda részvénytársasággal, ha az újságíróktól munkát követel. Ha ellenben adnia is kellene valamit, akkor ő csak főszerkesztő, sőt ügyvéd. Mindenki tudja róla, hogy vagyonos ember, azt is hirdeti magáról, hogy demokrata, de tisztességes fizetést főszerkesztőnk az újságíróknak nem ad. E mellett még azt is többször s talán meggyőződéssel jelentette ki előttünk, hogy ő a leggaládább kiadó. Ma elismeri, hogy a fizetésünk — havi 310 korona, illetőleg 260 korona — valóban cse-

keves. De mint mondja, a fizetés kérdésének eldöntéséhez kollektív szerződésre sohasem lett volna szükség. Hogyne! Hisz az ő véleménye csakugyan ez, mert többször kijelentette, hogy semmiesetre sem ad több fizetést és nem járul hozzá ilyen szerződéshez. Elmondja cikkében, hogy már adott fizetésjavítást. De azt nem mondja, hogy ezzel a javítással együtt kapnak ma havi 310, illetőleg 260 koronát a szerkesztő s az újságírók. A 10 év alatt, mióta lapjánál vagyok, talán nyolcszor-tízszor adott nekem 10, 20 korona „alkalmi külön díjat“, ha kivételesen jókedvében volt. Egyetlenegyszer, még a háboru előtt, adott 50 korona újrú jutalmat. Hát ezért a leggaládább kiadó ő. Erről a galádorságról a költő Juhász Gyula is beszélhetne, akit most nem minden célzatoság nélkül fölmagasztal, s aki a háboru előtt havi 60 koronáért írt mindennap egy vakációban cikket, sőt cikkeket.

Kenyérkeresetünkbe és tisztességünkbe vágó ráfogás, hogy mi állandóan olyan mértékben szegtük meg kötelességünket, a minél fogva nekünk a sajtótörvény értelmében azonnali joghatállyal fölmondhatott volna. Ezt állítólag azért nem tette, mert jószívű, mert mi a katonai szolgálat alól nélkülözhetetlenség címén föl vagyunk mentve. Ez a beállítás a legellentétebben helyezkedik szembe az igazsággal. Ha én állandóan megszegtem a kötelességemet, ha én anyagi károkat okoztam neki ezzel, akkor mért türt meg öt évig munkatársnak, öt évig felelős szerkesztőnek? Anyagi kár okozása címén nemcsak engemet akart egyszerűen kitenni. Megpróbálta ezt elődömmel, unokaöccsével, Balassa Józseffel is, akit a fölmondásra esedékes összeg kifizetése nélkül küldött el s megpróbálta Barabás Béla hírlapíróval, jelenleg Az Est munkatársával. De utóbb fizetnie kellett. S ha én olyan kötelességmulasztó szerkesztő vagyok, akkor mért dicsekedett állandóan a Szeged és Vidéke magas nivójával? Pedig a lapot én szerkesztettem, mert hiszen ő ügyvédi elfoglaltsága miatt, mint maga is mondja, nem „vehetett részt állandóan a szerkesztőség munkájában.“ Annyira nem állandóan, hogy minden három héten egyszer írt egy vezércikket. Ezt a közönség is ellenőrizhette, mert cikkei igen kevés kivétellel, névvel jegyeztek.

A szolgálatom fölmondásának okát is teljesen az igazsággal ellentétesen mondja el Balassa Ármin dr., aki mai cikkének en-

nél a passzusánál kivételesen kiadótulajdonosnak mondja már magát. Novemberben fölmondott éppen a 10 százalékos pótlék miatt. Nem tudta nekünk megbocsájtani, hogy mi, mint az újságíróegyesület tagjai, szolidaritásban az összes szegedi újságírókkal, hozzájárultunk ehhez a követeléshez. Folyton ügyvédekdedt rabulisztikus gondolkodásának minden furfangjával. Azt állította, hogy az újságíró egyesület nem is létezik, mert alapszabályai nincsenek jóváhagyva. Nekünk megtiltotta, hogy az egyesület kommunikéit kiadjuk. De reá vall, hogy mikor előkelő budapesti írók voltak az egyesület vendégei, akkor azért tett szemrehányást, hogy miért hagytam el az erről kiadott kommunikéit?

— Hiszen az egyesület alapszabályait jóváhagyták már! — mondotta akkor.

Igen, mert a vendégek előtt kissé röstelte a dolgot! Haragia az egyesület ellen azonban nem csillapult, aminek egyik nem lényegtelen oka, hogy őt az egyesület lakomájára nem ültették oda. Adv. Erdre mellett.

Eltűrve ezer dühös kifakadását a pótlék miatt, végre én, akit igen türelmes embernek ösmer minden kartársam, aki a tízévi alatt, mióta a Szeged és Vidékénél voltam, tömérdek megalázást, lekicsinylést türttem el a havi 310 koronáért, mondom végre én is föllázadtam. Hangos merem lenni s ezért mondott föl a lap tulajdonos.

Hosszan mondja el mai cikkében Balassa Ármin dr., hogy februárban micsoda jelenet történt köztünk. Nos hát az ő bánásmódja sokkal jobban megviselt, semhogy úgy tudtam volna uralkodni már magamon, mint azelőtt. A legdühösebb, a legbántóbb szemrehányásokat kaptam tőle — címekért, vagy azért, mert még egyszer bátorkodtam tőle megkérdezni, hogy melyik, az ő nevével ékeskedő hirt vegyem át a Virradat-ból, vagy azért, mert nem ismerem az intenciót, azt, hogy kivel van barátságban, vagy hadilábon, stb.

A novemberi fölmondást visszavonta, ő azt állítja, hogy nem. A februári jelenet után ismét fölmondott s azt üzenté, hogy mivel két nap alatt nem kértem tőle bocsánatot, ő én velem nem állhat többé szóba. Belenyugodtam, hogy novemberben el kell mennem. De közben ő azt üzenté, hogy egy hónapi, vagy két hónapi fizetéssel menjek el. Szabadságot ad eddig. Erre levelet írtam neki, kértem, legyen méltányos, bocsássa meg a hangos kifakadásomat — amivel egyébként személyében nem sértettem — s vagy hosszabbítsa meg a fölmondását, vagy ha el kell mennem katonának, legalább ne menjek el pénz nélkül, adja meg az általa elismert fölmondási időre a jogos követelésemet. Erre aztán küldött egy ukázt, amelynek lényege az, hogy én maradhatok novemberig, de az általa megállapítandó munkarendet szigorú következmények terhe alatt tartsam be. Szóval tőle jogságnak elismert fölmondási időre csak úgy akart visszatartani, ha minden pillanatában fizetés nélkül kitéhet.

A kollektív szerződés átnyújtásakor épp ezért az én személyemre vonatkozólag választott bíróság elfogadását kérték. Nekem tehát csak egy munkatárs fizetését kellett volna emelnie januárig visszamenőleg, mert a másik nálunk csak kisegítő volt. Ezt tagadta meg a leggaládóbb magyar lapkiadó!

Frank József, szerkesztő.

Balassa Ármin dr. „A mi ügyünk“ című elmeművem, amelyben összefoglaló képét igyekszik nyújtani sztrájkunk történetének, hemzseg a valótlanágoktól és ferdítésektől.

Kezdjük: 1915. végén történt, hogy a lap egy munkatársa, akinek Balassa Ármin dr. havonta száznegyven korona fizetést adott, eltávozott Szegedről. A felelős szerkesztőnek akkor 250 korona, nekem 210 korona havi fizetésem volt. Amikor elment a